

Racisme lingüístic

JORDI SOLÉ I CAMARDONS

Víctor Alexandre, en un article titulat «Intransigència perillosa» (aparegut en el *Diari de Sant Cugat*, 7-12-2007; vegeu-ho en la tercera columna), explicava el cas d'un amic seu, prestigiós traductor al català, el qual s'adreça en espanyol a tots aquells que no parlen correctament la llengua catalana, perquè no pot suportar sentir-la parlar malament. Coincideixo en part en la crítica que Alexandre li fa, ja que actituds com aquesta mostren una intransigència que no ajuda gens a ampliar el nombre de catalanoparlants. Però, a parer meu, V. Alexandre és queda curt, ja que l'actitud del seu amic, sentint-se tan cegament superior als seus interlocutors nous parlants, podria ser qualificada de racisme lingüístic, atès que els lleva el dret a parlar en la llengua del país que els acull i que ells han decidit de fer seva.

Recordo que, quan jo tenia uns catorze anys, un dia, parlant amb Josep Espunyes (col·laborador d'aquesta revista), aleshores ja poeta de Peramola, poble veí al meu (Oliana), em va dir: «Val més un català mal escrit que un castellà d'acadèmia», fent referència a la por de parlar o escriure en català. Jo, amb catorze anys, ho vaig tenir ben clar i ja vaig entendre que si el català havia de tenir futur seria sovint en un marc d'insuficiències i interferències lingüístiques; vaig entendre que calia usar un català al màxim de genuí, però que, sobretot, calia salvaguardar l'ús efectiu del català, la normalitat d'ús del català, l'ús social de la llengua.

Recordo també que quan al cap de vint anys feia classes en un institut de secundària de Badalona, on tots els meus alumnes tenien com a llengua familiar l'espanyol –al cap d'uns quants anys ha calgut afegir-hi encara el xinès, l'àrab i potser el berber–, m'emocionava en sentir cantar la coral d'alumnes que va organitzar un professor de música. Evidentment, l'accent dels cantaires era el del català cantat pels qui tot el dia parlen en castellà i que sols senten parlar castellà en el seu entorn immediat. Era un català diferent, però era català, un català

que els feia formar part de la comunitat lingüística catalana. Ara bé, era un català que faria fàstic a l'amic de l'Alexandre.

D'actituds així en dic «racisme lingüístic» també perquè no se sap fer la diferència entre la llengua d'unes determinades persones i la llengua dels parlants del que és una comunitat lingüística. Potser avui dia els qui juguen més a favor del català són aquest 8 % de parlants a qui (segons diuen les enquestes) els seus pares van parlar en castellà i que avui parlen en català als seus fills; potser en un català contaminat, o amb poques esses sonores, o amb poques vocals obertes, o amb pocs pronoms febles, però en un català-pont que pot ajudar a reconstruir una llengua catalana futura, que torni a ser genuïna sense deixar de ser moderna. El futur del català i el futur de la feina de traductor al català dependrà precisament i en bona part dels qui s'afegeixin al carro del català.

Cal tenir cura del català escrit i parlat, i estic segur que el lector intel·ligent no pensa pas que defenso el contrari; però aquell plantejament intransigent és, a més, racisme lingüístic perquè discrimina les persones i nega la ciutadania catalana (la nació catalana) als qui mai no parlaran un català amb tota la correcció que el senyor traductor exigiria, però que han decidit de formar part de la nació lingüística catalana. En aquest sentit, per sort, el nostre il·lustre discriminador es troba sol, perquè no hi ha res que faci més feliç una gran majoria de catalans que veure com un nouvingut parla la llengua del país que l'acull.

A aquesta mena d'enamorats fonamentalistes de la llengua catalana, que prefereixen matar-la abans que sigui parlada pels altres, amb una mena de «la vaig matar perquè era meva», sols cal adreçar-los les paraules de Joan-Salvat Papasseit: «Escopi damunt la closca pelada dels cretins.» ♦

INTRANSIGÈNCIA PERILLOSA

PER VÍCTOR ALEXANDRE

Tinc un amic santcugatenc –prestigiós i premiat traductor d'anglès i francès al català–, que s'adreça en espanyol a tots aquells que no parlen correctament la llengua catalana perquè, segons ell, «no hi ha res tan desagradable com conversar amb algú que la destrossa cada cop que obre la boca». Opina, el meu amic, que el qui no s'esforça en el domini de la seva llengua o de la llengua del país on viu no ha de tenir oportunitats d'enverinar-la. Per això, cada cop que es troba amb algú que respon a aquest perfil, li parla en espanyol. Aquest, però, és un comportament que jo no comparteixo. Ja sé que persegueix un revulsiu, el revulsiu de sacsejar la consciència del seu interlocutor i despertar en ell una voluntat de millora, però en aquest cas em sembla pitjor el remei que la malaltia. Llevat, és clar, que el meu amic no tingui inconvenient a quedar-se més sol que la una. Ho dic perquè no són poques, sinó una immensitat, les persones que parlen català amb sintaxi espanyola, que diuen un o dos barbarismes cada deu paraules, que castellanitzen sistemàticament la pronúncia de les lletres C i G i que redueixen a sis les vuit vocals catalanes. I aquests són defectes que posen les coses molt difícils a algú amb el nivell d'intransigència del meu amic. Bàsicament perquè, a més de restringir les seves oportunitats de parlar català, també el fan caure en la greu contradicció d'obligar-se a parlar molt més en la llengua invasiva que diu combatre que no pas en la llengua que creu defensar. La parla deficient d'una llengua, certament, no fa mai de bon escoltar, i encara menys quan aquesta llengua és la nostra i som nosaltres mateixos els qui la malmetem, però em sembla que de tots els mals que podem inferir a la llengua catalana no n'hi ha cap de pitjor que el de la seva substitució per una altra. ♦